ÜLDKOHTU OTSUS (kaheksas koda)

19. mai 2010 *

Kohtuasjas T-21/05,

Chalkor AE Epexergasias Metallon, asukoht Ateena (Kreeka), esindajad: I. Forrester, *QC*, advokaadid A. Schulz ja A. Komninos,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: P. Oliver ja S. Noë,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

mille ese on nõue tühistada komisjoni 3. septembri 2004. aasta otsusega K(2004) 2826 [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/E-1/38.069 – Sanitaartehnilised vasktorud) hagejale määratud trahv või vähendada selle trahvi suurust,

ÜLDKOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: kohtunikud E. Martins Ribeiro, S. Papasavvas ja N. Wahl (ettekandja),

kohtusekretär: ametnik C. Kantza,

arvestades kirjalikus menetluses ja 6. novembri 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

1 Chalkor AE Epexergasias Metallon (edaspidi „Chalkor" või „hageja") on Kreeka õiguse alusel asutatud ning Ateena (Kreeka) börsil noteeritud äriühing. Äriühingule Viohalco SA kuulub hageja aktsiate absoluutne enamus.

1. *Haldusmenetlus*

2 Pärast seda, kui Mueller Industries Inc. (edaspidi „Mueller") oli esitanud jaanuaris 2001 Euroopa Ühenduste Komisjonile teabe, teostas viimane nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3) artikli 14 alusel paljude vasktorude sektoris tegutsevate ettevõtjate ruumides märtsis 2001 etteteatamata uurimised.

3 9. ja 10. aprillil 2001 teostati täiendavad uurimised KME Germany AG (varem KM Europa Metal AG) ning Outokumpu Oyj ja Luvata Oy (varem Outokumpu Copper Products Oy) (edaspidi koos „Outokumpu kontsern") ruumides. 9. aprillil 2001 tegi Outokumpu komisjonile ettepaneku teha koostööd vastavalt komisjoni teatisele, mis käsitleb trahvide määramata jätmist või vähendamist kartellide puhul (EÜT 1996, C 207, lk 4; edaspidi „1996. aasta koostööteatis"), nii tööstuslike torude kui sanitaartehniliste torude osas. Täiendavate uurimiste tulemusel jagas komisjon vasktorusid puudutava uurimise kolme eraldi menetlusse, nimelt juhtum COMP/E-1/38.069 (Sanitaartehnilised vasktorud), juhtum COMP/E-1/38.121 (Toruliitmikud) ja juhtum COMP/E-1/38.240 (Tööstuslikud torud).

4 30. mai 2001. aasta kirjaga esitas Outokumpu kontsern komisjonile memorandumi, millega oli kaasas teatud hulk lisasid ning mis kirjeldas vasktorude sektorit ja viimast hõlmavaid salajasi kokkuleppeid.

5 Komisjoni algatusel leidis juhtumi COMP/E-1/38.240 (Tööstuslikud torud) raames 5. juunil 2002 aset Outokumpu kontserni koostööpakkumist puudutav arutelu selle ettevõtja esindajatega. Outokumpu kontsern teatas ka, et ta on valmis selleks, et komisjon küsitleb tema töötajaid, kes olid seotud juhtumit COMP/E-1/38.069 (Sanitaartehnilised vasktorud) puudutavate kokkulepetega.

6 Juhtumi COMP/E-1/38.240 (Tööstuslikud torud) raames saatis komisjon juulis 2002 lähtudes määruse nr 17 artiklist 11 esiteks informatsiooninõuded Wieland-Werke AG-le (edaspidi „Wieland") ja KME kontsernile (mille moodustasid KME Germany, KME France SAS (varem Tréfimétaux SA) ja KME Italy SpA (varem Europa Metalli SpA)) ning teiseks palus Outokumpu kontsernil esitada talle täiendavat teavet. KME kontsern vastas sellele informatsiooninõudele 15. oktoobril 2002. Tema vastus sisaldas ka avaldust ja taotlust kohaldada 1996. aasta koostööteatist juhtumi COMP/E-1/38.069 (Sanitaartehnilised vasktorud) raames. Lisaks võimaldas KME kontsern komisjonil kasutada juhtumi COMP/E-1/38.240 (Tööstuslikud torud) ja juhtumi COMP/E-1/38.069 (Sanitaartehnilised vasktorud) raames esitatud kogu teavet.

7 23. jaanuaril 2003 esitas Wieland komisjonile avalduse, mis sisaldas taotlust kohaldada juhtumi COMP/E-1/38.069 (Sanitaartehnilised vasktorud) raames 1996. aasta koostööteatist.

8 Juhtumi COMP/E-1/38.069 (Sanitaartehnilised vasktorud) raames saatis komisjon 3. märtsil 2003 informatsiooninõuded Bolideni kontsernile (mille moodustasid Boliden AB, Outokumpu Copper Fabrication AB (varem Boliden Fabrication AB) ja Outokumpu Copper BCZ SA (varem Boliden Cuivre & Zinc SA)), HME Nederland BV-le (edaspidi „HME") ja Chalkorile ning 20. märtsil 2003 IMI kontsernile (mille moodustasid IMI plc, IMI Kynoch Ltd ja Yorkshire Copper Tube).

9 9. aprillil kohtusid Chalkori esindajad komisjoni esindajatega ja palusid juhtumi COMP/E-1/38.069 (Sanitaartehnilised vasktorud) raames kohaldada 1996. aasta koostööteatist.

10 29. augustil 2003 võttis komisjon juhtumi COMP/E-1/38.069 (Sanitaartehnilised vasktorud) raames vastu vastuväiteteatise, mille adressaadid olid asjaomased äriühingud. Pärast seda, kui nimetatud äriühingud tutvusid elektroonilise toimikuga ning esitasid oma kirjalikud märkused, kuulati nad, välja arvatud HME, ära 28. novembril 2003.

11 16. detsembril 2003 võttis komisjon vastu otsuse K(2003) 4820 (lõplik), mis käsitleb [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamise menetlust (juhtum COMP/E-1/38.240 – Tööstuslikud torud), mille kokkuvõte avaldati 28. aprilli 2004. aasta Euroopa Liidu Teatajas (ELT L 125, lk 50).

2. *Vaidlustatud otsus*

12 3. septembril 2004 võttis komisjon vastu otsuse K(2004) 2826 (lõplik), mis käsitleb [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamise menetlust (juhtum

COMP/E-1/38.069 – Sanitaartehnilised vasktorud) (edaspidi „vaidlustatud otsus"), mille kokkuvõte avaldati 13. juuli 2006. aasta Euroopa Liidu Teatajas (ELT L 192, lk 21).

13 Vaidlustatud otsus sisaldab eelkõige järgmisi sätteid:

„*Artikkel 1*

Järgmised ettevõtjad rikkusid [EÜ] artikli 81 lõike 1 ja alates 1. jaanuarist 1994 EMP lepingu artikli 53 lõike 1 sätteid, osaledes märgitud ajavahemikel kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevustes, mis seisnesid hindade kindlaksmääramises ja turgude jagamises sanitaartehniliste vasktorude sektoris:

a) Boliden […], koos [Outokumpu Copper Fabricationi] ja [Outokumpu Copper BCZ-ga], 3. juunist 1988 kuni 22. märtsini 2001;

b) [Outokumpu Copper Fabrication], koos Bolideni […] ja [Outokumpu Copper BCZ-ga], 3. juunist 1988 kuni 22. märtsini 2001;

c) [Outokumpu Copper BCZ], koos Bolideni […] ja [Outokumpu Copper Fabricationiga], 3. juunist 1988 kuni 22. märtsini 2001;

d) Austria Buntmetall AG:

i) koos Buntmetall Amstetten'iga [GmbH], 29. augustist 1998 vähemalt kuni 8. juulini 1999, ja

ii) koos [Wielandi] ja Buntmetall Amstetteniga […], 9. juulist 1999 kuni 22. märtsini 2001;

e) Buntmetall Amstetten […]:

i) koos Austria Buntmetall'iga […], 29. augustist 1998 vähemalt kuni 8. juulini 1999, ja

ii) koos [Wielandi] ja Austria Buntmetalliga […], 9. juulist 1999 kuni 22. märtsini 2001;

f) [Chalkor], vähemalt 29. augustist 1998 kuni vähemalt septembri alguseni 1999;

g) [HME] vähemalt 29. augustist 1998 kuni 22. märtsini 2001;

h) IMI […], koos IMI Kynoch'i […] ja Yorkshire Copper Tube'iga […], 29. septembrist 1989 kuni 22. märtsini 2001;

i) IMI Kynoch […], koos IMI […] ja Yorkshire Copper Tube'iga […], 29. septembrist 1989 kuni 22. märtsini 2001;

j) Yorkshire Copper Tube […], koos IMI […] ja IMI Kynochiga […], 29. septembrist 1989 kuni 22. märtsini 2001;

k) [KME Germany]:

   i) üksinda, 3. juunist 1988 kuni 19. juunini 1995, ja

   ii) koos [KME France'i] ja [KME Italy'ga], 20. juunist 1995 kuni 22. märtsini 2001;

l) [KME Italy]:

   i) koos [KME France'iga], 29. septembrist 1989 kuni 19. juunini 1995, ja

   ii) koos [KME Germany] ja [KME France'iga], 20. juunist 1995 kuni 22. märtsini 2001;

m) [KME France]:

i) koos [KME Italyga], 29. septembrist 1989 kuni 19. juunini 1995, ja

ii) koos [KME Germany] ja [KME Italyga], 20. juunist 1995 kuni 22. märtsini 2001;

[…]

s) Outokumpu […], koos [Luvataga], 29. septembrist 1989 kuni 22. märtsini 2001;

t) [Luvata], koos Outokumpuga […], 29. septembrist 1989 kuni 22. märtsini 2001;

u) [Wieland]:

i) üksinda 29. septembrist 1989 kuni 8. juulini 1999, ja

ii) koos Austria Buntmetalli […] ja Buntmetall Amstetteniga […], 9. juulist 1999 kuni 22. märtsini 2001.

Artikkel 2

Artiklis 1 nimetatud rikkumiste eest määratakse järgmised trahvid:

a) Boliden […], [Outokumpu Copper Fabrication] ja [Outokumpu Copper BCZ], solidaarselt: 32,6 miljonit eurot;

b) Austria Buntmetall […] ja Buntmetall Amstetten […], solidaarselt: 0,6695 miljonit eurot;

c) Austria Buntmetall […], Buntmetall Amstetten […] ja [Wieland], solidaarselt: 2,43 miljonit eurot;

d) [Chalkor]: 9,16 miljonit eurot;

e) [HME]: 4,49 miljonit eurot;

f) IMI […], IMI Kynoch […] ja Yorkshire Copper Tube […], solidaarselt: 44,98 miljonit eurot;

g) [KME Germany]: 17,96 miljonit eurot;

h) [KME Germany], [KME France] ja [KME Italy], solidaarselt: 32,75 miljonit eurot;

i) [KME Italy] ja [KME France], solidaarselt: 16,37 miljonit eurot;

j) Outokumpu […] ja [Luvata], solidaarselt: 36,14 miljonit eurot;

k) [Wieland], üksinda: 24,7416 miljonit eurot.

[…]”

14 Komisjon leidis, et kõnealused ettevõtjad osalesid rikkumises (edaspidi „kartellikokkulepe” või „kõnealune rikkumine”), mis oli üks, vältav, keeruline ning Bolideni kontserni, KME kontserni ja Wielandi puhul mitmetahuline. Komisjon täpsustas, et vaidlustatud otsuses siseriiklikele kokkulepetele kui sellistele ei viidatud (vaidlustatud otsuse põhjendused 2 ja 106).

Kõnealused tooted ja turud

15 Kõnealune vasktorude tootmise sektor koosneb kahest tooterühmast, nimelt esiteks tööstuslikud torud, mis jagunevad erinevateks alarühmadeks lõpptarbimise järgi (õhu konditsioneerimis- ja külmutusseadmed, toruliitmikud, gaasikütteseadmed, filterkuivatid ja telekommunikatsiooniseadmed), ning teiseks sanitaartehnilised torud (nimetatakse ka paigaldustorudeks), mida kasutatakse ehitustööstuses vee-, gaasi-, õli- ja küttetorustike jaoks (vaidlustatud otsuse põhjendus 3).

16 Komisjon leidis, et juhtumite COMP/E-1/38.069 (Sanitaartehnilised vasktorud) ja COMP/E-1/38.240 (Tööstuslikud torud) puhul on tegemist kahe eraldi rikkumisega. Selles osas tugines komisjon peamiselt asjaolule, et „need olid erinevad ettevõtjad (ja nende ettevõtjate erinevad töötajad), kes olid seotud esiteks sanitaartehnilisi torusid ja teiseks tööstuslikke torusid puudutavate kokkulepetega, mille korraldus oli ka erinev". Lisaks oli komisjon seisukohal, et sanitaartehniliste torude sektor erines tööstuslike torude omast vastava klientuuri, lõppkasutuse ja toodete tehniliste omaduste poolest (vaidlustatud otsuse põhjendused 4 ja 5).

17 Sanitaartehniliste vasktorude osas kinnitas komisjon vaidlustatud otsuses, et see tooterühm koosneb kahest alarühmast: esiteks puhtast vasest sanitaartehnilised torud ja teiseks plastkattega sanitaartehnilised vasktorud. Komisjon märkis, et „puhtast vasest sanitaartehnilised torud ja plastkattega sanitaartehnilised vasktorud ei ole ilmtingimata omavahel vahetatavad ning et need võivad kujutada endast eraldi tooteturge komisjoni teatise asjaomase turu mõiste kohta ühenduse konkurentsiõiguses tähenduses" (EÜT 1997, C 372, lk 5; ELT eriväljaanne 08/01, lk 155). Vaidlustatud otsuses leidis komisjon siiski, et toodete need kaks „alarühma" tuli siiski lugeda „üheks ja samaks tooterühmaks […], kuna need on peamiselt samad ettevõtjad (ja nende ettevõtjate samad töötajad), kes olid seotud toodete mõlemat alarühma puudutavate kokkulepetega, ning et kokkulepete korraldus oli sarnane" (vaidlustatud otsuse põhjendused 13 ja 459).

18 Vaidlustatud otsuses märkis komisjon samuti, et asjaomane geograafiline turg oli Euroopa Majanduspiirkond (EMP). Ta leidis, et 2000. aastal oli EMP-s puhtast vasest sanitaartehniliste torude turu maht ligikaudu 970,1 miljonit eurot ning plastkattega sanitaartehniliste vasktorude turu maht 180,9 miljonit eurot. Järelikult oli nende kahe

turu kogumaht 2000. aastal EMP-s 1151 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendused 17 ja 23).

Kõnealuse rikkumise koostisosad

19 Komisjon leidis, et kõnealune rikkumine avaldus kolmel erineval, kuid seotud kujul (vaidlustatud otsuse põhjendused 458 ja 459). Kartellikokkuleppe esimene osa seisnes „SANCO-tootjate" vahel sõlmitud kokkuleppes. Kõnealuse rikkumise teine osa hõlmas kokkuleppeid, mis olid sõlmitud „WICU ja Cuprotherm'i tootjate" vahel. Viimaks puudutas kartellikokkuleppe kolmas osa kokkuleppeid, mis olid sõlmitud puhtast vasest sanitaartehniliste torude tootjatest koosneva suurema rühma piires ning mida kutsuti „laiendatud Euroopa kokkulepped".

„SANCO-tootjate" vahelised kokkulepped

20 SANCO on nii kaubamärk kui ka kõrge kvaliteediga korrosioonivabade sanitaartehniliste vasktorude tootmiseks kasutatava spetsiifilise tehnilise protsessi tähis. Sellele tehnikale sai 1980. aastal patendi ettevõtja Usines à cuivre et à zinc. Bolideni kontsern oli tootmisprotsessi esialgne patendiomanik kuni patendi kehtivuse lõppemiseni 2000. aastal, kuid ta ei olnud kaubamärgi SANCO omanik Euroopa kõigis riikides. Tema konkurent KME kontsern taotles kaubamärgi SANCO registreerimist tema nimele paljudes Euroopa riikides ja see läks tal ka korda. Seejärel sai KME kontsern patendikaitse teatavale arvule parandustele esialgses patendis ning kaks konkurenti

andsid teineteisele oma vastavate patentide ja kaubamärkide litsentsid. 1981. aastal andsid KME kontsern ja Bolideni kontsern kaubamärgi ja patendi litsentsi Wielandile (vaidlustatud otsuse põhjendused 115–118).

21 Komisjon leidis vaidlustatud otsuses, et alates 1988. aastast läksid „SANCO-tootjate" vahelised kokkulepped kaugemale kui pelk suhe „litsentsiandjate" ja „litsentsiaatide" vahel. Komisjoni andmetel olid nende tootjate, nimelt KME kontserni, Bolideni kontserni ja Wielandi vahel juunist 1988 kuni 1994. aasta esimese poolaasta lõpuni sõlmitud kokkulepped hinnasuundade ja allahindlusmäärade ning müügi ja turuosade jagamise kohta (edaspidi „SANCO kokkulepped"). Järelevalve kokkulepete rakendamise üle toimus peamiselt tootmist ja müüki puudutavate arvandmete vahetamise teel „SANCO-tootjate" vahel (vaidlustatud otsuse põhjendused 125–146 ja 456).

„WICU ja Cuprothermi tootjate" vahelised kokkulepped

22 WICU ja Cuprotherm on selliste plastkattega sanitaartehniliste vasktorude kaubamärgid, mis on patendiga kaitstud.

23 Kaubamärk WICU ja sellele vastavad patendid kuuluvad KME kontsernile, kes andis nimelt patendi ja kaubamärgi litsentsi Wielandile. Seevastu kaubamärk Cuprotherm ja sellele vastav patent kuulub Wielandile, kes andis kaubamärgi ja patendi litsentsi KME kontsernile (vaidlustatud otsuse põhjendus 121).

24 Komisjon leidis vaidlustatud otsuses, et KME kontserni ja Wielandi vahel sõlmitud kokkulepped WICU ja Cuprothermi torude kohta läksid kaugemale kui pelk suhe „litsentsiandjate" ja „litsentsiaatide" vahel. KME kontsernil ja Wielandil olid konkurentsivastased kontaktid, mis seisnesid plastkattega sanitaartehniliste vasktorude puhul tundliku sisuga teabe vahetamises ning müügimahu ja hindade kooskõlastamises (edaspidi „WICU ja Cuprothermi kokkulepped") (vaidlustatud otsuse põhjendus 149).

Laiendatud Euroopa kokkulepped

25 Vaidlustatud otsuses märkis komisjon, et paralleelselt SANCO kokkulepetega ning WICU ja Cuprothermi kokkulepetega oli kõnealusel rikkumisel kolmas osa, mis seisnes kokkulepetes, mis olid sõlmitud puhtast vasest sanitaartehniliste torude tootjatest koosneva suurema rühma piires (vaidlustatud otsuse põhjendused 102, 104, 105, 108–111, 147, 148, 461 ja 462).

26 Selles suuremas rühmas osalejaid oli algselt viis, nimelt KME kontsern, Wieland, Outokumpu kontsern, IMI kontsern ja Mueller (edaspidi „viie rühm"). Pärast Chalkori, HME, Bolideni kontserni ja Buntmetalli kontserni (mis koosnes Austria Buntmetallist ja Buntmetall Amstettenist) liitumist suurenes selles rühmas osalejate arv üheksani (edaspidi „üheksa rühm") (vaidlustatud otsuse põhjendus 216).

27 Komisjoni arvates püüdsid viie rühma ja üheksa rühma liikmed tasakaalustada puhtast vasest sanitaartehniliste torude turgu, toetudes ühe vaatlusaasta turuosadele, et ette näha eesmärk turuosadele tulevikus. Lisaks leidis komisjon vaidlustatud otsuses,

et need liikmed olid kokku leppinud tundliku sisuga teabe vahetamises, turuosade jagamises, müügimahtude järgimises, turgude „eestvedajate" mehhanismis ning hindade kooskõlastamises, mis hõlmab hinnakirju, „hinnajuhiste" kohaldamist ja allahindlusi (vaidlustatud otsuse põhjendus 192).

Kõnealuse rikkumise kestus ja vältav laad

28 Komisjon märkis vaidlustatud otsuses, et kõnealune rikkumine algas KME kontserni ja Bolideni kontserni puhul 3. juunil 1988, IMI kontserni, Outokumpu kontserni ja Wielandi puhul 29. septembril 1989, Muelleri puhul 21. oktoobril 1997 ning Chalkori, Buntmetalli kontserni ja HME puhul hiljemalt 29. augustil 1998. Rikkumise lõppemise kuupäevaks luges komisjon 22. märtsi 2001, seda aga välja arvatud Muelleri ja Chalkori puhul, kes komisjoni kohaselt lõpetasid kartellikokkuleppes osalemise vastavalt 8. jaanuaril 2001 ja septembris 1999 (vaidlustatud otsuse põhjendus 597).

29 Kõnealuse rikkumise vältava laadi osas märkis komisjon vaidlustatud otsuses seoses Bolideni kontserni, IMI kontserni, KME kontserni, Outokumpu kontserni ja Wielandiga, et kuigi kartellil oli esiteks 1990. aasta ja 1992. aasta detsembri ning teiseks 1994. aasta juuli ja 1997. aasta juuli vahel vähem aktiivseid perioode, ei raugenud rikkumist sisaldav tegevus täielikult kunagi, nii et kõnealune rikkumine kujutab endast tõepoolest üht rikkumist, mis ei ole aegunud (vaidlustatud otsuse põhjendused 466, 471, 476, 477 ja 592).

30 HME, Buntmetalli kontserni ja Chalkori osas tuleneb vaidlustatud otsusest, et komisjon ei suutnud tõendada nende osalemist kartellikokkuleppes ajavahemikul enne 29. augustit 1998 (vaidlustatud otsuse põhjendused 592 ja 597).

Trahvide summa kindlaksmääramine

31 Vaidlustatud otsuses määras komisjon nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 23 lõike 2 ning määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 alusel trahvid Bolideni kontsernile, Buntmetalli kontsernile, Chalkorile, HME-le, IMI kontsernile, KME kontsernile, Outokumpu kontsernile ja Wielandile (vaidlustatud otsuse põhjendus 842 ja artikkel 2).

32 Trahvide summad määras komisjon kindlaks kõnealuse rikkumise raskuse ja kestuse alusel, mis on kaks kriteeriumi, mis olid sõnaselgelt nimetatud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 3 ning määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2, mis oli vaidlustatud otsuse kohaselt kohaldatav kõnealuse rikkumise hetkel (vaidlustatud otsuse põhjendused 601–603).

33 Selleks et teha kindlaks igale ettevõtjale määratava trahvi summa, kohaldas komisjon meetodit, mis on määratletud suunistes määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ST] artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „suunised”), isegi kui komisjon sellele otsuses süstemaatiliselt ei viidanud. Vaidlustatud otsuses hindas komisjon samuti

seda, kas ja mil määral vastavad asjaomased ettevõtjad 1996. aasta koostööteatises toodud tingimustele.

Trahvide lähtesumma

– Rikkumise raskus

34 Kõnealuse rikkumise raskuse hindamisel võttis komisjon arvesse rikkumise laadi, tegelikku mõju turule, asjakohase geograafilise turu ulatust ning selle turu suurust (vaidlustatud otsuse põhjendused 605 ja 678).

35 Komisjon väitis, et turgude jagamine ja hindade kindlaksmääramine, nagu toimus käesolevas asjas, kujutas oma laadilt väga rasket rikkumist, ning leidis, et kartellikokkuleppega hõlmatud geograafiline turg vastas EMP territooriumi turule. Komisjon võttis arvesse ka asjaolu, et sanitaartehniliste vasktorude turg oli väga oluline töös-tussektor, mille mahtu hinnati 1151 miljonile eurole EMP-s 2000. aastal, mis oli kartellikokkuleppe viimane täisaasta (vaidlustatud otsuse põhjendused 606 ja 674–678).

36 Rikkumise tegeliku mõju osas turule märkis komisjon, et oli piisavalt tõendeid, et tuvastada, et kartellikokkulepe mõjutas üldiselt kogu asjaomast turgu, eelkõige hindu,

isegi kui oli võimatu selle mõju mahtu täpselt määratleda (vaidlustatud otsuse põhjendused 670 ja 673). Sellele järeldusele jõudmiseks tugines ta nimelt mitmele asjaolule. Esiteks lähtus ta kartellikokkuleppe rakendamisest, märkides, et selle pooled vahetasid teavet müügimahtude ja hinnatasemete kohta (vaidlustatud otsuse põhjendused 629 ja 630).

37 Teiseks võttis ta arvesse asjaolu, et kartelliosalistel oli EMP-s oluline turuosa, nimelt 84,6% (vaidlustatud otsuse põhjendus 635).

38 Kolmandaks juhindus komisjon tabelitest, memorandumitest ja märkmetest, mille kartelliosalised olid kartelli koosolekutel koostanud. Need dokumendid kinnitavad, et hinnad tõusid kartellikokkuleppe teatavatel ajavahemikel ning et kartelliosalised said täiendavaid sissetulekuid võrreldes eelnevate perioodidega. Osa neist dokumentidest viitavad sellele, et kartellikokkuleppega seotud isikud leidsid, et asjaomastel ettevõtjatel oli lubatud saavutada oma hinnasuunad. Komisjon lähtus ka Bolideni kontserni ühe äriühingu direktor M.-i, samuti Wielandi, Bolideni kontserni ja Muelleri avaldustest, mis tehti nende vastava koostöö raames (vaidlustatud otsuse põhjendused 637–654).

39 Viimaks tõdes komisjon, et kartellikokkuleppe poolte vastavad turuosad jäid kartellikokkuleppe kogu kestuse ajal suhteliselt stabiilseks, isegi kui nende kliendid mõnikord vahetusid (vaidlustatud otsuse põhjendus 671).

40 Komisjon järeldas sellest, et asjaomased ettevõtjad panid toime väga raske rikkumise (vaidlustatud otsuse põhjendus 680).

– Erinev kohtlemine

41 Komisjon tuvastas vaidlustatud otsuses neli rühma, mis tema arvates peegeldavad ettevõtjate olulisust kõnealuses rikkumises. Komisjon jagas kartelliosalised erinevatesse kategooriatesse turuosade alusel, mis neil oli seoses kõnealuste toodete müügiga EMP-s 2000. aasta jooksul. Selle tulemusel loeti KME kontsern peamiseks ettevõtjaks asjaomasel turul ning ta liigitati esimesse kategooriasse. Wielandi kontsern (mis koosnes Wielandist ja Buntmetalli kontsernist, mille kontrolli võttis Wieland üle juulis 1999), IMI ja Outokumpu loeti keskmise suurusega ettevõtjaks sellel turul ning nad liigitati teise kategooriasse. Bolideni kontsern liigitati kolmandasse kategooriasse. Neljandasse kategooriasse kuuluvad HME ja Chalkor (vaidlustatud otsuse põhjendused 681–692).

42 Turuosad määrati kindlaks iga rikkuja käibe alusel, mis saadi sanitaartehniliste torude müügist puhtast vasest sanitaartehniliste torude ja plastkattega sanitaartehniliste vasktorude turul. Nii arvutati nende ettevõtjate turuosasid, kes ei müünud WICU ja Cuprothermi torusid, sel viisil, et nende käive, mis saadi puhtast vasest sanitaartehnilistelt torudelt, jagati puhtast vasest sanitaartehniliste torude ja plastkattega sanitaartehniliste vasktorude turu kogusuurusega (vaidlustatud otsuse põhjendused 683–692).

43 Selle tulemusel määras komisjon trahvi lähtesummaks 70 miljonit eurot KME kontsernile, 23,8 miljonit eurot Wielandi, IMI ja Outokumpu kontsernidele, 16,1 miljonit eurot Bolideni kontsernile ja 9,8 miljonit eurot Chalkorile ja HME-le (vaidlustatud otsuse põhjendus 693).

44 Arvestades asjaolu, et Wieland ja Buntmetalli kontsern olid üks ettevõtja pärast juulit 1999 ning et kuni juunini 1995 olid KME France ja KME Italy koos üks ettevõtja, mis oli eraldi KME Germanyst, kujunesid neile määratud trahvi lähtesummad järgmisteks: 35 miljonit eurot KME kontsernile (KME Germany, KME France ja KME Italy solidaarselt); 17,5 miljonit eurot KME Germanyle; 17,5 miljonit eurot KME Italyle ja KME France'ile solidaarselt; 3,25 miljonit eurot Wielandi kontsernile; 19,52 miljonit eurot Wielandile ja 1,03 miljonit eurot Buntmetalli kontsernile (vaidlustatud otsuse põhjendused 694–696).

45 Selleks et arvestada vajadust määrata trahv tasemel, mis tagaks trahvi hoiatava mõju, suurendas komisjon Outokumpule määratud trahvi lähtesummat 50% võrra, mis tegi trahvisummaks 35,7 miljonit eurot, leides, et Outokumpu ülemaailmne käive, mis ületas 5 miljardit eurot, näitas, et tema suurus ja majanduslik võim lubavad nimetatud suurendamist (vaidlustatud otsuse põhjendus 703).

Trahvide põhisumma

46 Vaidlustatud otsusest tuleneb, et komisjon suurendas trahvide lähtesummasid 10% rikkumise täisaasta kohta ning 5% kogu ülejäänud ajavahemiku eest, mis on kuus kuud või rohkem, kuid vähem kui üks aasta. Sel viisil jõudis ta järelduseni, et:

– kuna IMI kontsern osales kartellikokkuleppes üksteist aastat ja viis kuud, tuleb selle kontserni trahvi lähtesummat 23,8 miljonit eurot suurendada 110%;

– kuna Outokumpu kontsern osales kartellikokkuleppes üksteist aastat ja viis kuud, tuleb selle kontserni trahvi lähtesummat, mis pärast suurendamist hoiatava mõju eesmärgil oli 35,7 miljonit eurot, suurendada 110%;

– kuna Bolideni kontsern osales kartellikokkuleppes kaksteist aastat ja üheksa kuud, tuleb selle kontserni trahvi lähtesummat 16,1 miljonit eurot suurendada 125%;

– kuna Chalkor osales kartellikokkuleppes kaksteist kuud, tuleb selle ettevõtja trahvi lähtesummat 9,8 miljonit eurot suurendada 10%;

– kuna HME osales kartellikokkuleppes kaks aastat ja kuus kuud, tuleb selle ettevõtja trahvi lähtesummat 9,8 miljonit eurot suurendada 25%;

– kuna KME kontsern osales kartellikokkuleppes viis aastat ja seitse kuud, tuleb selle kontserni trahvi lähtesummat 35 miljonit eurot suurendada 55%;

– kuna KME Germany osales kartellikokkuleppes seitse aastat ja kaks kuud, tuleb selle ettevõtja trahvi lähtesummat 17,5 miljonit eurot suurendada 70%;

– kuna KME France ja KME Italy osalesid kartellikokkuleppes viis aastat ja kümme kuud, tuleb nende ettevõtjate trahvi lähtesummat 17,5 miljonit eurot suurendada 55%;

– kuna Wieland tunnistati esiteks isiklikult vastutavaks nelja aasta ja nelja kuu pikkuse ajavahemiku ning teiseks solidaarselt Buntmetalli kontserniga vastutavaks ühe aasta ja kaheksa kuu pikkuse lisaajavahemiku eest, tuleb trahvi lähtesummat 19,52 miljonit eurot suurendada 95%, mille eest vastutab Wieland isiklikult, ning trahvi lähtesummat 3,25 miljonit eurot suurendada 15%, mille eest vastutavad Wieland ja Buntmetalli kontsern solidaarselt (vaidlustatud otsuse põhjendused 706–714).

47 Seega on kõnealustele ettevõtjatele määratud trahvide põhisummad järgmised:

– KME kontsern: 54,25 miljonit eurot;

– KME Germany: 29,75 miljonit eurot;

– KME France ja KME Italy (solidaarselt): 27,13 miljonit eurot;

– Buntmetalli kontsern: 1,03 miljonit eurot;

– Wielandi kontsern: 3,74 miljonit eurot;

– Wieland: 38,06 miljonit eurot;

– IMI kontsern: 49,98 miljonit eurot;

– Outokumpu kontsern: 74,97 miljonit eurot;

– Chalkor: 10,78 miljonit eurot;

– HME: 12,25 miljonit eurot;

– Bolideni kontsern: 36,225 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 719).

Raskendavad ja kergendavad asjaolud

48 Outokumpu kontsernile määratud trahvi põhisummat suurendati 50% korduvuse tõttu, kuna selle kontserni suhtes oli tehtud komisjoni 18. juuli 1990. aasta otsus 90/417/EStÜ [ST] artikli 65 kohaldamise menetluses seoses külmvaltsitud roostevabast

terasest toodete Euroopa tootjate kokkuleppe ja kooskõlastatud tegevusega (EÜT L 220, lk 28) (vaidlustatud otsuse põhjendused 720–726).

49 Kergendavate asjaoludena võttis komisjon arvesse asjaolu, et KME ja Outokumpu kontsernid esitasid talle nende vastastikuse koostöö raames sellist teavet, mis ei olnud seotud 1996. aasta koostööteatisega.

50 Seetõttu vähendas komisjon Outokumpu kontsernile määratud trahvi põhisummat 40,17 miljoni euro võrra, mis vastab trahvile, mis oleks talle määratud perioodil septembrist 1989 kuni juulini 1997 toime pandud rikkumise eest, mille tuvastamise tegi võimalikuks tema poolt komisjonile edastatud teave (vaidlustatud otsuse põhjendused 758 ja 759).

51 KME kontserni puhul vähendati talle määratud trahvi põhisummat 7,93 miljoni euro võrra koostöö alusel, mis võimaldas komisjonil tuvastada, et kõnealune rikkumine hõlmas plastkattega sanitaartehnilisi vasktorusid (vaidlustatud otsuse põhjendused 760 ja 761).

1996. aasta koostööteatise kohaldamine

52 Komisjon vähendas 1996. aasta koostööteatise punkti D alusel Outokumpu kontserni trahvisummat 50%, Wielandi kontserni trahvisummat 35%, Chalkori trahvisummat

15%, Bolideni kontserni ja IMI kontserni trahvisummat 10% ja KME kontserni trahvisummat 35%. HME trahvisummat selle koostööteatise alusel ei vähendatud (vaidlustatud otsuse põhjendus 815).

Trahvide lõppsumma

53 Määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ning määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 alusel määras komisjon vaidlustatud otsuse adressaatideks olevatele ettevõtjatele määratavate trahvide summad kindlaks järgmiselt:

– Bolideni kontsern: 32,6 miljonit eurot;

– Buntmetalli kontsern: 0,6695 miljonit eurot;

– Chalkor: 9,16 miljonit eurot;

– HME: 4,49 miljonit eurot;

– IMI kontsern: 44,98 miljonit eurot;

– KME kontsern: 32,75 miljonit eurot;

– KME Germany: 17,96 miljonit eurot;

– KME France ja KME Italy (solidaarselt): 16,37 miljonit eurot;

– Outokumpu kontsern: 36,14 miljonit eurot;

– Wielandi kontsern: 2,43 miljonit eurot;

– Wieland: 24,7416 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 842).

Menetlus ja poolte nõuded

54 Hageja esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 21. jaanuaril 2005.

55 Kuna Üldkohtu kodade koosseis muutus, kuulub ettekandja-kohtunik nüüd kaheksanda koja koosseisu, mistõttu käesolev kohtuasi määrati sellele kojale.

56 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt f ning artikli 2 punkt d osas, millega määrati hagejale trahv;

– teise võimalusena vähendada talle määratud trahvi summat;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

57 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

58 Oma hagi toetuseks esitab hageja kuus väidet, mis puudutavad vastavalt kartellikokkuleppes hageja o salemise sunniviisilisuse arvesse võtmata jätmist, trahvi lähtesumma vale kindlaksmääramist, trahvi lähtesumma kestuse alusel vale suurendamist, kergendavate asjaolude arvesse võtmata jätmist, 1996. aasta koostööteatise vale kohaldamist ning trahvi ebaproportsionaalset suurust.

59 Enne kui uurida hageja esitatud väiteid, tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuse põhjendustest 601 ja 842 tuleneb, et trahvid rikkumise eest määras komisjon määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ning määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 alusel. Lisaks kasutas komisjon trahvide summa arvutamisel suunistes määratletud metoodikat ning 1996. aasta koostööteatist (vt eespool punkt 33).

60 Kuigi suuniseid ei saa lugeda õigusnormiks, kujutavad need endast käitumisnormi, mis sisaldab viidet järgimisele kuuluvale praktikale ning mida komisjon ei või konkreetsel juhul eirata, esitamata võrdse kohtlemise põhimõttega kooskõlas olevaid põhjendusi (vt Euroopa Kohtu 18. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-397/03 P: Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-4429, punkt 91 ja seal viidatud kohtupraktika).

61 Seega peab Üldkohus vaidlustatud otsusega määratud trahvide seaduslikkuse kontrollimise raames kindlaks tegema, kas komisjon teostas oma kaalutlusõigust vastavalt suunistes sätestatud meetodile, ja kui kohus tuvastab, et komisjon ei ole meetodit järginud, peab kohus kontrollima, kas see kõrvalekaldumine on õigustatud ja õiguslikult piisavalt põhjendatud. Siinkohal tuleb märkida, et Euroopa Kohus on kinnitanud esiteks suuniste enda põhimõtte ja teiseks neis kehtestatud meetodi kehtivust (Euroopa Kohtu 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punktid 252–255, 266, 267, 312 ja 313).

62 Suuniste vastuvõtmisest tulenev komisjoni kaalutlusõiguse piiramine ei ole tegelikult vastuolus komisjonile sisulise kaalutlusruumi säilitamisega. Suunistes on erinevaid paindlikke elemente, mis võimaldavad komisjonil oma kaalutlusõigust kasutada kooskõlas määruste nr 17 ja nr 1/2003 sätetega, nagu Euroopa Kohus neid on tõlgendanud (eespool punktis 61 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 267).

63 Seega, sellistes valdkondades, kus komisjonil on kaalutlusruum näiteks osas, mis puudutab suurendamismäära kohaldamist kestuse alusel, piirdub nende hinnangute seaduslikkuse kontroll ilmse hindamisvea puudumise kontrollimisega (vt selle kohta Üldkohtu 18. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas T-241/01: Scandinavian Airlines System *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-2917, punktid 64 ja 79).

64 Komisjoni kaalutlusõigus ja selle piirid ei mõjuta ka põhimõtteliselt seda, kuidas kohus teostab oma täielikku pädevust (Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00: JFE Engineering jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-2501, punkt 538), mis annab talle õiguse komisjoni määratud trahvi summa tühistada, seda vähendada või suurendada (vt selle kohta Euroopa Kohtu 8. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-3/06 P: Groupe Danone *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-1331, punktid 60–62, ja Üldkohtu 21. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas T-368/00: General Motors Nederland ja Opel Nederland *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-4491, punkt 181).

1. *Väide, et arvesse on jäetud võtmata kartellikokkuleppes hageja osalemise sunniviisilisus*

Poolte argumendid

65 Hageja väidab sisuliselt, et tema osalemine kartellikokkuleppes oli tingitud kartusest, et viie rühma liikmed ehk peamised ettevõtjad asjaomasel turul avaldavad talle survet. Ta oli ohver, mitte kihutaja või kartellikokkuleppe domineeriv pool. Järelikult, väidab ta, et kuigi ta rikkus EÜ artiklit 81, ei tuleks talle trahvi määrata või tuleks talle see määrata üksnes vähendatud või sümboolses summas.

66 Selles kontekstis viitab hageja komisjoni paljudele varasematele otsustele, kus ettevõtjatele, kes olid sunni ohvrid, kuna neid kohustati osalema või jätkama osalemist konkurentsivastases kokkuleppes, ei määratud üleüldse trahvi või neid karistati trahviga, mille summat oli märkimisväärselt vähendatud.

67 Oma väite toetuseks, et teda survestati, toob hageja esile, et Lääne-Euroopa turgudel väikese ning suhteliselt uue ettevõtjana oli tal vaja aeg ajalt osaleda tööstuskoosolekutel, et õiguspäraselt saada teavet sanitaartehniliste torude turu kohta. Seega kui ta otsustas osaleda 28. augusti 1998. aasta koosolekul, millele komisjon viitab vaidlustatud otsuses, tegi ta seda veendumusel, et ta kutsuti sinna, et arutada „Euroopa joogivee direktiivi", ning ta oli üllatunud koosoleku salajasest laadist. Selle koosoleku käigus oli hageja sunni ohver, kuna sunniga kihutati teda passiivselt ning teisejärgulisena osalema kuuel järgneval koosolekul.

68 Neil koosolekutel pakkusid kõigi viie asjaomase riigi – Saksamaa, Ühendkuningriigi, Prantsusmaa, Hispaania ja Madalmaade turu eestvedajad hinna ja allahindluse sihte järgmisteks kuudeks. Sellegipoolest ei muutnud hageja oma hinna- ja müügipoliitikat neil viiel Lääne-Euroopa turul ning tema eksport nendesse riikidesse isegi kasvas jätkuvalt.

69 Hageja viitab ka erinevatele dokumentidele komisjoni toimikus, eeskätt KME kontserni ja Wielandi dokumentidele. Ta väidab, et arvestades „vandeseltslaslikku" konteksti, milles need dokumendid koostati, ilmneb neist esiteks, et viie rühm kavatses hirmutada ettevõtjaid, kes keelduvad alistumast nende nõudmistele, ning teiseks, et

tema ähvardamine 28. augusti 1998. aasta koosoleku käigus oli ette kavandatud ning et tal oli põhjus võtta seda tõsiselt.

70 Komisjon palub käesoleva väite tagasi lükata.

Üldkohtu hinnang

71 Kõigepealt tuleb tähelepanuta jätta hageja viide komisjoni varasematele otsustele, kuna komisjoni varasem otsustuspraktika ei kujuta endast konkurentsi valdkonnas trahvide määramise õiguslikku raamistikku (Üldkohtu 30. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas T-203/01: Michelin *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-4071, punkt 292).

72 Lisaks tuleb märkida, et kohtupraktikast tuleneb, et ettevõtjate avaldatav surve, mille eesmärk on viia teised ettevõtjad selleni, et nad osalevad konkurentsiõigusrikkumises, ei vabasta sõltumata nende tähtsusest asjaomast ettevõtjat vastutusest toimepandud rikkumise eest, ei muuda kartellikokkuleppe raskusastet ega kujuta endast kergendavat asjaolu trahvide summade arvutamisel, kuna asjaomane ettevõtja oleks võinud teatada võimalikust survest pädevatele ametivõimudele ning esitada viimastele kaebuse (vt selle kohta eespool punktis 61 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punktid 369 ja 370; Üldkohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-17/99: KE KELIT *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-1647, punkt 50, ja 29. novembri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-62/02: Union Pigments *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-5057, punkt 63).

73 Seega tuleb käesolev väide tagasi lükata.

2. *Väide, et trahvi lähtesumma on valesti kindlaks määratud*

74 Selle väitega leiab hageja, et talle määratud trahvi lähtesumma kindlaksmääramisel rikkus komisjon õigusnormi, kuna ta jättis arvesse võtmata esiteks asjaolu, et ta osales üksnes kartellikokkuleppe kolmandas osas, ning teiseks asjaolu, et nende kokkulepete geograafiline ulatus, milles ta osales, oli piiratud viie riigiga.

Hageja piiratud osalemine kartellikokkuleppes

Poolte argumendid

75 Hageja väidab, et komisjonipoolne erinev kohtlemine, mis lähtus kartellikokkuleppe poolte turuosadest, ei ole piisav ning rikub võrdse kohtlemise põhimõtet, kuna erinevus kartelliosaliste turuosade vahel ei peegelda tema piiratud osalemist kartellikokkuleppes.

76 Hageja arvates puudub vaidlus, et rikkumine, mille eest peetakse teda vastutavaks, seisneb üksnes tema osalemises kartellikokkuleppe kolmanda osa raames üheksa rühma õigusvastases koostöös ajavahemikus augustist 1998 kuni aprillini 1999 seoses laiendatud Euroopa kokkulepetega.

77 Ta leiab, et nii SANCO kokkulepete ning WICU ja Cuprothermi kokkulepete raames täheldatud koostöö kui ka koostöö viie rühma liikmete vahel oli palju intensiivsem kui üheksa rühma liikmete vahel.

78 Hageja kinnitab samuti, et komisjon leidis vaidlustatud otsuse põhjenduses 690 valesti, et tema osalemine kartellikokkuleppes muutis kartelli tegevuse tõhusamaks. Selles osas märgib hageja, et mitte kunagi ei liitunud ta laiendatud Euroopa kokkulepete raames pakutud kvootidega ning et tema müük kartellikokkuleppega hõlmatud riikidesse vastupidi suurenes tema osalemise kestel.

79 Hageja jõuab järeldusele, et talle määratud trahvi lähtesummat tuleks vähendada, et arvesse võtta kartellis tema osalemise laadi, ulatust ja astet, võrreldes teiste kartelliosalistega.

80 Komisjon märgib omalt poolt, et vaidlustatud otsusest ilmneb, et ta tuvastas üheainsa rikkumise, mis koosneb kolmest osast.

81 Komisjon väidab, et trahvi lähtesumma kindlaksmääramiseks ei pidanud ta eristama ühelt poolt hagejat ja ettevõtjaid, kes osalesid SANCO kokkulepetes ning WICU ja Cuprothermi kokkulepetes, ning teiselt poolt viie rühma liikmeid ja üheksa rühma liikmeid.

82 Esiteks leiab komisjon selles osas, et hageja aktiivne osalemine kartellikokkuleppes 28. augustist 1998 kuni septembri alguseni 1999 ei erinenud kvalitatiivselt ega kvantitatiivselt teiste rikkujate tegevusest. Ta meenutab ka, et asjaolu, et teatavad ettevõtjad

osalesid kartellikokkuleppes pikemat aega kui teised, ei muuda nende rikkumise raskust. Pikaajalisem osalemine peegeldub trahvisumma suurendamises kestuse alusel.

83 Teiseks märgib komisjon, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et selleks, et hinnata toime pandud rikkumise tegelikku mõju, annab rikkumisega seotud kaupade käive täpse pildi rikkumise ulatusest asjaomasel turul.

84 Nende toodete käibel, mis on konkurentsi piirava tegevuse ese, põhinevate erinevate kategooriate jagamine toob kindlasti kaasa sellised trahvide lähtesummad, mis on protsentuaalselt ligikaudsed turuosaga. Seega määratakse olulise turuosaga ettevõtjale määratud trahvi lähtesumma kindlaks kõrgemal tasemel kui sellise trahvi puhul, mis määrati väiksema turuosaga ettevõtjale. Sel põhjusel oli KME kontserni trahvi lähtesumma määratud 70 miljonile eurole, samas kui Chalkorile määratud trahvi lähtesumma oli vaid 9,8 miljonit eurot. Selline lähenemine ei kahjusta kindlasti mitte võrdse kohtlemise põhimõtet.

85 Kolmandaks väidab komisjon, et kohtupraktikaga on vastuolus karistada kartellikokkuleppe kahe või kolme osaga seotud ettevõtjat rangemalt kui teist ettevõtjat, kellel on küll sama turuosa, kuid kes osales üksnes selle kartellikokkuleppe ühesainsas osas (Euroopa Kohtu 7. juuni 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 100/80–103/80: Musique Diffusion française jt *vs.* komisjon, EKL 1983, lk 1825, punkt 121, ja 17. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-185/95 P: Baustahlgewebe *vs.* komisjon, EKL 1998, lk I-8417, punkt 91; Üldkohtu 11. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas T-151/94: British Steel *vs.* komisjon, EKL 1999, lk II-629, punkt 643, ja 9. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-220/00: Cheil Jedang *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-2473, punkt 91).

86 Neljandaks märgib komisjon, et puuduvad tõendid, et SANCO kokkulepped ning WICU ja Cuprothermi kokkulepped oleksid viinud märkimisväärselt tihedamale koostööle kui see, mis toimus laiendatud Euroopa kokkulepete puhul. Järelikult ei ole alust lugeda kartellikokkuleppe kahte esimest osa konkurentsinormide raskemaks rikkumiseks kui kolmandat osa.

87 Viiendaks on komisjon seisukohal, et puudusid igasugused põhjendused eristada laiendatud Euroopa kokkulepete puhul viie rühma liikmeid ülejäänud neljast tootjast, nimelt Bolideni kontsern, HME, Buntmetalli kontsern ja Chalkor, kuna viimati nimetatute osalemine oli kartellikokkuleppe toimimiseks oluline ning nad said sellest sama moodi kasu kui teised kartelliosalised ajavahemikus 1998 kuni 2001.

88 Kuuendaks leiab komisjon, et Chalkori osalemine muutis kartelli tegevuse palju tõhusamaks. Pelk asjaolu, et viie rühma liikmed kutsusid Chalkori ja kolm ülejäänud äriühingut nendega ühinema, kinnitab, et nad olid olulised kartelli tõhususe jaoks. Komisjon väidab, et asjaolu, et Chalkor suurendas oma müüki kartellis osalemise ajal, ei tõenda, et tema osalemine kartellikoosolekutel ei tugevdanud õigusvastaseid kokkuleppeid. Müügi suurenemist võib selgitada hooajalise mõjuga või asjaoluga, et pärast teatavat aega ei kõhelnud Chalkor teisi rikkujaid pettes enam nii palju.

89 Seitsmendaks märgib komisjon, et isegi kui ta tuvastas, et vaidlustatud otsuse teatavad adressaadid tegid tihedamat koostööd, oleks see järeldus toonud pigem nendele ettevõtjatele suuremate trahvide määramise, kui teistele adressaatidele väiksemad trahvid. Seega väidab komisjon, et kui Üldkohus peaks selles küsimuses nõustuma Chalkori argumentidega, peaks kohus oma täieliku pädevuse raames suurendama

„SANCO-tootjatele", nimelt KME kontsernile, Wielandile ja Bolideni kontsernile määratud trahvide summat, mitte aga vähendama Chalkorile määratud trahvi summat.

Üldkohtu hinnang

90 Kõigepealt tuleb meenutada põhimõtteid, mis on juurdunud kohtupraktikas seoses isikliku vastutusega, mis tekib EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumisel, nagu kartellikokkulepe.

91 Esiteks tuleneb rikkumise eest vastutuse kui sellise puhul kohtupraktikast, et asjaolu, et ettevõtjat, kes otseselt ei osalenud kõigis osades, mis moodustavad tervikliku kartellikokkuleppe, ei saa vabastada vastutusest EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise eest, kui on tõendatud, et ta pidi teadma, et esiteks oli kokkumäng, milles ta osales, osa terviklikust plaanist, ning teiseks hõlmas see terviklik plaan kõiki kartellikokkuleppe koostisosasid (vt selle kohta Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-49/92 P: komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, EKL 1999, lk I-4125, punkt 87; Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-295/94: Buchmann *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-813, punkt 121, ja 8. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas T-99/04: AC-Treuhand *vs.* komisjon, EKL 2008, lk II-1501, punktid 130 ja 131).

92 Olles tuvastanud kartellikokkuleppe olemasolu ning kartelliosalised, peab komisjon trahvide määramiseks uurima neist iga isiku puhul rikkumises osalemise suhtelist raskust. See tuleneb nii kohtupraktikast (vt selle kohta eespool punktis 91 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, punktid 90 ja 150, ning eespool punktis 61 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 145; eespool punktis 91 viidatud kohtuotsus AC-Treuhand *vs.* komisjon, punkt 133) kui ka suunistest, mis näevad ette nii erineva kohtlemise lähtesumma puhul (konkreetne lähtesumma) kui ka raskendavate ja kergendavate asjaolude arvessevõtmise, mis võimaldab trahvisummat

kohandada, lähtudes eelkõige asjaomaste ettevõtjate aktiivsest või passiivsest rollist rikkumise toimepanemisel.

93 Siiski ei saa ettevõtjale kunagi määrata trahvi, mille summa on arvutatud osalemise alusel kokkumängus, mille eest teda ei peeta vastutavaks (Üldkohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-28/99: Sigma Tecnologie *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-1845, punktid 79–82).

94 Neid eespool toodud põhimõtteid arvestades tuleb uurida hageja etteheidet, et komisjon ei võtnud arvesse tema piiratud osalemist kartellikokkuleppes.

95 Esiteks tuleb uurida etteheidet, et hageja ei ole osalenud SANCO kokkulepetes ning WICU ja Cuprothermi kokkulepetes.

96 Selles kontekstis tuleb meenutada, et puudub vaidlus, et hageja osales üksnes laiendatud Euroopa kokkulepetes ning et teda loeti vastutavaks vaid osalemise eest kartellikokkuleppe selles osas (vaidlustatud otsuse põhjendus 461). Siiski ei ole komisjon uurinud küsimust, kas rikkuja, kes osales kartellikokkuleppe ühesainsas osas, paneb toime vähem raske rikkumise määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 3 tähenduses, kui rikkuja, kes sama kartellikokkuleppe raames osaleb kõigis selle osades. See oli iseäranis oluline küsimus käesolevas asjas, kuna hagejat ei loetud vastutavaks kartellikokkuleppe kahe ülejäänud osa, nimelt SANCO kokkulepete ning WICU ja Cuprothermi kokkulepete puhul.

97 Komisjon jõudis vaidlustatud otsuse põhjenduses 689 järeldusele, et puudus vajadus erinevalt kohelda rikkujaid, kes osalesid vaid laiendatud Euroopa kokkulepetes, ning rikkujaid, kes osalesid ka SANCO kokkulepetes, kuna koostöö SANCO kokkulepete puhul ei olnud märkimisväärselt tihedam kui laiendatud Euroopa kokkulepete puhul.

98 Tuleb tõdeda, et komisjoni argumentatsioon on vale, kuna kartellikokkuleppe erinevate osade intensiivsuse võrdlus oleks võinud olla asjakohane, kui hageja oleks osalenud selle erinevates osades, mis käesolevas asjas ei leidnud aset.

99 Ettevõtja, kelle vastutus on tuvastatud kartellikokkuleppe mitme osa puhul, aitab rohkem kaasa selle kartellikokkuleppe tõhususele ja raskusele kui rikkuja, kes on seotud vaid selle kartellikokkuleppe üheainsa osaga. Seega paneb esimene ettevõtja toime raskema rikkumise kui teine ettevõtja.

100 Selles osas tuleb rõhutada, et karistuste individuaalsuse ja isikliku vastutuse põhimõtte raames peab komisjon kartellikokkuleppes iga rikkuja osalemise raskuse hindamisel arvesse võtma asjaolu, et teatavaid rikkujaid võidakse mitte lugeda vastutavateks eespool punktis 91 viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Anic Partecipazioni (punkt 87) tähenduses selle kartellikokkuleppe kõigi aspektide eest.

101 Suuniste kohaldamisel tuleb see hinnang tingimata anda konkreetse lähtesumma kindlaksmääramise staadiumis, kuna kergendavate asjaolude arvessevõtmine võimaldab üksnes kohandada trahvi põhisummat lähtuvalt rikkuja poolt kartellikokkuleppe rakendamise viisidest. Rikkuja, keda ei loeta vastutavaks selle kartellikokkuleppe teatavate osade puhul, ei saa olla seotud nende osade elluviimisega.

Konkurentsiõigusnormide rikkumine on rikkuja suhtes rikkumise piiratud ulatuse tõttu vähem raske kui rikkumine, mille eest vastutavad need, kes osalesid rikkumise kõigis aspektides.

102 Komisjoni argument, et laiendatud Euroopa kokkulepete kõik pooled said kasu „SANCO-tootjate" loodud konkurentsipiirangust, ei pea paika, kuna selles ei võetud arvesse hageja vastutust kõnealuse rikkumise osa eest, mis on seotud SANCO kokkulepetega. Selles osas tuleb samuti märkida, et kartellikokkuleppe konkurentsivastane mõju hindadele võib oma laadi tõttu kasu tuua mitte üksnes selle kartellikokkuleppe poolteks olevatele ettevõtjatele, vaid kõigile asjaomasel turul tegutsevatele tarnijatele.

103 Mis puudutab eespool punktis 85 toodud kohtuotsuseid, millele komisjon viitas oma vasturepliigis, siis piisab, kui tõdeda, et need ei puuduta küsimust, kas rikkuja, keda loetakse vastutavaks kartellikokkuleppe üheainsa osa eest, paneb toime vähem raske rikkumise kui isik, kes sama kartellikokkuleppe raames loetakse vastutavaks kõigi selle osade eest.

104 Eespool toodut arvestades tuleb järeldada, et komisjon on rikkunud võrdse kohtlemise põhimõtet sellega, et ta jättis trahvide summa arvutamise käigus arvesse võtmata asjaolu, et erinevalt KME kontsernist, Wielandist ja Bolideni kontsernist osales hageja vaid ühes kartellikokkuleppe osas, ning seega kohtles erinevaid olukordi sarnaselt, ilma et selline kohtlemine oleks olnud objektiivselt põhjendatud.

105 Selle järelduse tagajärgede osas teeb komisjon SANCO kokkulepete puhul ettepaneku, et Üldkohus suurendaks „SANCO-tootjatele" määratud trahvide summasid, selle

asemel et vähendada hagejale määratud trahvi. Üldkohus leiab oma täieliku pädevuse raames siiski, et komisjoni määratud lähtesumma on kohane, arvestades kartellikokkuleppe kolme osa kui terviku raskust, ning et vähendada tuleb Chalkorile määratud trahvi lähtesummat, et võtta arvesse asjaolu, et komisjon pidas teda vastutavaks üksnes osalemise eest kartellikokkuleppe kolmandas osas.

106 Lisaks tuleb tagasi lükata eespool punktides 83 ja 84 toodud komisjoni argumendid osas, mille kohaselt SANCO kokkulepetes hageja mitteosalemine kajastus piisavalt trahvi konkreetses lähtesummas, mis talle määrati. See argument põhineb eeldusel, et Chalkori puhul, kes SANCO torusid ei müünud, arvutati turuosa puhtast vasest sanitaartehniliste torude kõigi tootjate, sealhulgas SANCO torude müügist saadud kogukäibe alusel.

107 SANCO kokkulepped ning laiendatud Euroopa kokkulepped puudutasid sama asjaomast turgu, nimelt puhtast vasest sanitaartehniliste torude turgu. Järelikult pidi komisjon isegi SANCO kokkulepete puudumisel võtma arvesse SANCO torude müügist saadud käivet, et arvutada hageja turuosa asjaomasel turul.

108 Olukord WICU ja Cuprothermi kokkulepete puhul on seevastu teistsugune. Need lepingud puudutasid tooteid, mis ei ole asendatavad puhtast vasest sanitaartehniliste torudega. Vaidlustatud otsuse põhjendusest 459 ilmneb nimelt, et puhtast vasest sanitaartehnilised torud ning plastkattega sanitaartehnilised vasktorud hõlmavad eraldiseisvaid asjaomaseid turge.

109 Seega arvutades hageja turuosa, kes tegutses puhtast vasest sanitaartehniliste torude turul, käibe alusel, mis saadi puhtast vasest sanitaartehniliste torude turul, ning käibe alusel, mis saadi plastkattega sanitaartehniliste vasktorude turul, määrati hagejale väiksem turuosa ning järelikult madalam konkreetne lähtesumma sellest, mis oleks määratud, kui tema turuosa oleks arvutatud vaid käibe alusel, mis saadi turul, kus ta tegelikult kartellikokkuleppe raames osales.

110 Teiseks, mis puudutab küsimust, kas asjaolu, et koostöö viie rühmas oli intensiivsem sellest, mis valitses üheksa rühmas, õigustab erinevat kohtlemist trahvide puhul, siis tuleb märkida järgnevat.

111 Viie rühm ning üheksa rühm tegutsesid mõlemad kartellikokkuleppe kolmanda osa raames, mille eest peeti hagejat vastutavaks. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 690 tõdes komisjon, et asjaolu, et hageja ei kuulunud viie rühma, oli tingitud tema suurusest. Hageja ei vaidlustanud seda järeldust.

112 Järelikult ei saa komisjonile ette heita seda, et ta leidis, et kohaselt võeti laiendatud Euroopa kokkulepetes hageja osalemise raskust arvesse rikkujate kategooriatesse jagamisel, mille komisjon viis läbi nende turuosade alusel.

113 Eespool toodut arvestades tuleb üksnes muuta hagejale määratud trahvi summat, et kajastada tema mitteosalemist SANCO kokkulepetes. Selle muutmise konkreetseid tagajärgi on täpsustatud allpool punktides 183–186.

Selle geograafilise turu ulatus, kus hageja osales kartellikokkuleppes

Poolte argumendid

114 Hageja vaidlustab sisuliselt asjaolu, et võttes erineva kohtlemise aluseks tema turuosa, lähtus komisjon lisaks müügile Saksamaal, Prantsusmaal, Hispaanias, Ühendkuningriigis ja Madalmaades ka müügist Kreekas. Hageja väidab, et selle kokkuleppe geograafiline ulatus, milles ta osales ajavahemikus augustist 1998 kuni septembrini 1999, oli piiratud Saksamaa, Prantsusmaa, Hispaania, Ühendkuningriigi ja Madalmaadega. Kreekas toimunud müügi arvessevõtmisega suurendas komisjon hageja turuosa 2,2%-lt 3,8%-ni, mis vastab määratud trahvi lähtesumma suurendamisele 72% võrra.

115 Hageja leiab, et asjaolu, et ta osales kartellikokkuleppes Kreeka turgu puudutavate ähvarduste tõttu, ei tähenda, et Kreeka oli kartellikokkuleppega seotud territoorium. Vaidlustatud otsuses vastandab komisjon kartellikokkuleppe eseme ning meetmed, mida selle raames kasutati.

116 Komisjoni väiteid, et hageja sai kasu vaikivast kokkuleppest mitte konkureerida iga kartelliosalise päritoluturul, ei kinnita toimikus asuvad dokumendid. Komisjoni kinnitused on lisaks ka vastuolus tõenditega. Mitte miski peale viie rühma liikmete ning SANCO kokkulepete poolte ei viita sellele, et teised kartelliosalised leppisid kokku piirata või tegelikult piirasid oma müüki Kreekas. Tegelikkuses kasvas hageja konkurentide import Kreekas 3263 tonnilt 1997. aastal 3548 tonnini 1999. aastal. Lisaks kasvas hageja eksport Prantsusmaale, Saksamaale, Ühendkuningriiki ja Hispaaniasse

4135 tonnilt 1998. aasta teisel poolaastal 5201 tonnini 1999. aasta esimesel poolaastal, mis on 26% suurune tõus.

117 Hageja leiab, et loogiline ei ole väita, et ta liitus poliitikaga mitte konkureerida iga kartelliosalise päritoluturul, samas kui ta suurendas oma eksporti. Esiteks ei olnud ta teadlik sellise kokkuleppe olemasolust ning teiseks ei osalenud ta kartellikokkuleppes, et kaitsta oma siseriiklikku turgu, vaid hirmust viie rühma sunnimeetmete, nimelt dumpingu ees Kreeka turul.

118 Komisjon palub käesoleva etteheite tagasi lükata.

Üldkohtu hinnang

119 Tuleb meenutada, et komisjon võis vastavalt suuniste punktile 1 A võtta kõnealuse rikkumise raskuse hindamisel arvesse asjaomase geograafilise turu ulatust.

120 Käesolevas asjas jõudis komisjon järeldusele, et EMP territoorium on asjaomane geograafiline turg, mida kartellikokkulepe mõjutab (vaidlustatud otsuse põhjendus 17). Seda järeldust ei ole hageja vaidlustanud. Hageja väidab üksnes, et rikkumine, mille eest loetakse teda vastutavaks, hõlmab vaid Saksamaad, Prantsusmaad, Hispaaniat, Ühendkuningriiki ja Madalmaid. Selle argumendiga ei saa nõustuda.

121 Kuna asjaomane geograafiline turg vastab EMP territooriumile, tuleb järeldada, et isegi kui kõnealune rikkumine ei puudutanud Kreeka turgu, võttis komisjon hageja trahvisumma kindlaksmääramisel õigesti arvesse hageja müüki Kreekas.

122 Eespool toodu põhjal tuleb käesolev etteheide tagasi lükata.

3. *Väide, et trahvi lähtesummat on kartellikokkuleppe kestuse alusel valesti suurendatud*

123 Hageja kinnitab, et kuna ta osales kartellikokkuleppes vähem kui kaksteist kuud, tegi komisjon ilmse vea, kui suurendas talle määratud trahvi lähtesummat kestuse alusel 10%. Teise võimalusena leiab hageja, et komisjon oleks tema trahvi lähtesummat pidanud vähem suurendama.

Kartellikokkuleppes osalemise kestus

Poolte argumendid

124 Hageja kinnitab, et talle ette heidetava rikkumise algusaeg peaks olema kuupäev, mil ta osales teist korda salajasel koosolekul, nimelt 10. september 1998, mitte aga kuupäev, mil ta võttis esimest korda osa kartelli koosolekust, nimelt 28. või 29. augustil

1998. Ta väidab, et ta ei olnud teadlik augustis 1998 peetud koosoleku tegelikust eesmärgist ja salajasest laadist, kuni tema esindajad sellel osalesid. Hageja selgitab ka, viidates ühe oma sellel koosolekul viibinud töötaja koostatud sisememole, et ta ei ühinenud sellel koosolekul mitte ühegi õigusvastase tegevusega. Tema esindajad keeldusid sõnaselgelt nõustuma neile tehtud ettepanekutega ning kinnitasid, et nad peavad Chalkori juhtkonnaga nõu pidama.

125 Kuupäeva osas, mil hageja lõpetas oma osalemise kartellikokkuleppes, väidab ta, et tegemist on hetkega, kui ta lõpetas osalemise kartellikokkuleppega seotud tegevustes, mitte kuupäevaga, mil teised kartelliosalised said teada tema lahkumisest kartellikokkuleppest. Hageja meenutab, et ta lõpetas kartellikokkuleppe koosolekutel osalemise aprillis 1999, kuigi ta jätkas kuni augustini 1999 oma konkurentidele igakuiselt konfidentsiaalsete arvandmete esitamist, millest viimased puudutasid juulit 1999. Seega väidab hageja, et tema osalemine kartellikokkuleppes lõppes juulis 1999 või hiljemalt augustis 1999.

126 Järelikult leiab hageja, et ta osales kartellikokkuleppes vähem kui kaksteist kuud ning et nagu nähtub suunistest, ei oleks tulnud trahvi lähtesummat tema puhul kestuse alusel suurendada.

127 Komisjon palub käesoleva etteheite tagasi lükata.

Üldkohtu hinnang

128 Kõigepealt tuleb märkida, et kuigi hageja esitas käesoleva etteheite selleks, et vähendataks talle määratud trahvi summat, vaidlustab ta tegelikult vaidlustatud otsuse

artikli 1 punkti f, mille kohaselt kestis hagejale süüks pandav rikkumine kõige hiljem alates 29. augustist 1998 kuni septembrikuu alguseni 1999.

129 Samuti tuleb märkida, et EÜ artikli 81 lõige 1 kohaldub vaid siis, kui esineb vähemalt kahe poole ühine tahe, mille väljendamise vorm ei ole oluline seni, kuni see kujutab endast poolte tegeliku tahte väljendust (Üldkohtu 26. oktoobri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-41/96: Bayer *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-3383, punkt 69).

130 Lisaks tuleneb kohtupraktikast, et ettevõtja kartellikokkuleppes osalemise tõendamiseks piisab õiguslikult sellest, kui komisjon tõendab, et asjaomane ettevõtja osales konkurentidevahelistel koosolekutel, millel on ilmselgelt konkurentsivastane laad. Kui osalemine sellistel koosolekutel on tõendatud, peab see ettevõtja esitama tõendeid, et ta osales neil kohtumistel ilma mingisuguse konkurentsivastase tagamõtteta, näidates, et ta oli oma konkurentidele teada andnud, et ta osaleb neil kohtumistel teisel eesmärgil kui nemad (Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-199/92 P: Hüls *vs.* komisjon, EKL 1999, lk I-4287, punkt 155).

131 Käesolevas asjas on tõendatud, et hiljemalt 29. augustil 1998 osales Chalkor kartellikokkuleppe raames koosolekul ning et hiljemalt selle koosoleku käigus sai ta teada koosoleku ilmselgelt konkurentsivastasest laadist. Hageja ei ole suutnud tõendada, et ta andis sellel koosolekul teistele osalejatele teada, et ta osaleb koosolekul teisel eesmärgil kui nemad ning et ta ei nõustu vasest sanitaartehniliste torude turul kokkumängimise ideega.

132 Vastupidi, nagu väidab ka komisjon, kinnitavad hageja sisememod pigem, et selle koosoleku käigus olid Chalkori esindajad rahulolematud viimasele määratud

kvootide suhtes, avaldamata vastuseisu kokkumängimise ideele (vaidlustatud otsuse põhjendus 326). Hageja argument, et tema esindajad märkisid selle koosoleku käigus, et nad peavad nõu pidama Chalkori juhtkonnaga, oleks võinud olla asjakohane, kui see oleks nende osalemise järgmistel salajastel koosolekutel ära hoidnud, mida siiski ei juhtunud.

133 Eespool toodut arvestades tuleb jõuda järeldusele, et komisjon ei ole rikkunud õigusnormi, tõdedes, et hageja osalemine kartellikokkuleppes algas hiljemalt 29. augustil 1998.

134 Mis puudutab kuupäeva, mil hageja lõpetas oma osalemise kartellikokkuleppes, siis tuleb märkida, et teabe vahetamise süsteemi raames, mis kujutas kartellikokkuleppe põhiosa (vaidlustatud otsuse põhjendused 450 ja 486), leppisid pooled kokku edastada igakuiselt oma andmed süsteemi haldajale (vaidlustatud otsuse põhjendused 306 ja 308).

135 Seega kuna formaalselt ei loobunud hageja selles lepingus osalemisest, tuleb tõdeda, et hageja loobumine sellest kokkuleppest jõustus kõige varem hetkel, mil ta jättis täitmata oma igakuise kohustuse edastada tundliku sisuga andmeid, nimelt septembris 1999.

136 Järelikult ei rikkunud komisjon õigusnormi, pidades hagejat vastutavaks kartellikokkuleppes osalemise eest kuni septembri alguseni 1999. Seega tuleb kartellikokkuleppes Chalkori osalemise kestust puudutav etteheide tagasi lükata.

Suurendamise määr

Poolte argumendid

137 Hageja väidab, et isegi kui osutus tõendatuks, et tema osalemine kestis kaksteist kuud, oli trahvi suurendamise määr 10% rikkumise aasta kohta ebaproportsionaalne. Selles osas väidab ta, et kartellis tema osalemise intensiivsus vähenes pärast aprilli 1999 ning et komisjon oleks pidanud suurendama hagejale määratud trahvi lähtesummat vähemalt 10%, et arvesse võtta seda vähenenud intensiivsust. Selles osas viitab ta mitmele komisjoni varasemale otsusele.

138 Hageja märgib ka, et vaidlustatud otsuse adressaatide suhtes kestuse alusel kohaldatud erinevate suurendamiste võrdlusest selgub, et tema suhtes kohaldatud suurendamine oli ebaõiglane. Iseäranis kohaldati Outokumpu kontserni suhtes üksteist aastat ja viis kuud kestnud osalemise alusel tema trahvi lähtesumma suurendamist 110% võrra, mis tähendas, et viit kuud ei võetud arvesse. See viiekuine periood võrdub aga kartellikokkuleppes hageja osalemise peaaegu poole kestusega ja tunduvalt enamaga kui tema poolt vaidlusalustel koosolekutel osalemise pool kestust. Sama kehtib Bolideni kontserni puhul, kuna talle määratud trahvi lähtesummat suurendati 125% 12 aasta ja 9 kuu pikkuse osalemise eest. Osalemise neli kuud, mida ei võetud arvesse, vastasid hageja poolt vaidlusalustel koosolekutel osalemise poolele kestusele.

139 Komisjon palub selle väite tagasi lükata.

Üldkohtu hinnang

140 Sissejuhatavalt tuleb märkida, et komisjoni varasemad otsused, millele hageja viitab, ei ole asjakohased, kuna komisjoni varasem otsustuspraktika ei kujuta endast konkurentsi valdkonnas trahvide määramise õiguslikku raamistikku (vt eespool punkt 71).

141 Samuti tuleb meenutada, et trahvi lähtesumma suurendamine kestuse alusel ei ole piiratud olukorraga, kus kestuse ja konkurentsieeskirjades sätestatud ühenduse eesmärkidele põhjustatud suure kahju vahel esineb otsene seos (vt selle kohta eespool punktis 71 viidatud kohtuotsus Michelin *vs.* komisjon, punkt 278 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks tuleneb suunistest, et komisjon ei ole ette näinud rikkumise raskuse ja kestuse hindamise kattumist ega omavahelist sõltuvust.

142 Vastupidi, esiteks tuleneb suuniste ülesehitusest, et need näevad ette rikkumise raskuse hindamise selleks, et määratleda trahvi lähtesumma. Teiseks analüüsitakse rikkumise raskust seoses asjaomase ettevõtja iseloomulike tunnustega, eelkõige seoses tema suuruse ja positsiooniga vastaval turul, mis võib kaasa tuua lähtesumma kaalumise, ettevõtjate jaotamise kategooriatesse ja konkreetse lähtesumma kindlaksmääramise. Kolmandaks võetakse rikkumise kestust arvesse selleks, et määrata kindlaks põhisumma, ja neljandaks näevad suunised ette raskendavate ja kergendavate asjaolude arvessevõtmise, mis võimaldab trahvisummat kohandada, lähtudes eelkõige asjaomaste ettevõtjate aktiivsest või passiivsest rollist rikkumise toimepanemisel.

143 Sellest järeldub, et pelk asjaolu, et komisjon jättis endale võimaluse suurendada rikkumise iga aasta eest trahvi 12-kuuliste või pikemaajaliste rikkumiste puhul kuni 10% summast, mis määrati rikkumise raskuse eest, ei kohusta teda kuidagi kinnitama seda määra kartelli tegevuse intensiivsuse, selle tagajärgede või isegi rikkumise raskuse alusel. Komisjoni ülesanne on otsustada oma kaalutlusruumi piires (vt eespool punkt 63), millist suurendamismäära ta kavatseb rikkumise kestuse alusel kohaldada.

144 Käesolevas asjas tuvastas komisjon, et hageja osales asjaomases rikkumises 12 kuu vältel, ning suurendas talle määratud trahvi lähtesummat sellest tulenevalt 10% võrra. Nii toimides ei kaldunud komisjon kõrvale eeskirjadest, mis ta on ise endale suunistes kehtestanud.

145 Peale selle ei tekita komisjoni lähenemine, mis seisneb trahvi lähtesumma suurendamises 10% võrra iga täisaasta eest ja 5% võrra iga täiendava kuuekuulise või pikema perioodi eest (vt eespool punkt 46), käesoleva juhtumi asjaoludel märkimisväärseid erinevusi rikkujate vahel. Seetõttu ei ole Üldkohtul alust asendada kestuse alusel kohaldatud suurendusmäära osas komisjoni hinnangut enda omaga.

146 Kõigest eeltoodust järeldub, et see väide tuleb tervikuna tagasi lükata.

4. *Väide, et kartellikokkuleppes hageja osalemise vabatahtlikku lõpetamist on valesti arvesse võtmata jäetud*

Poolte argumendid

147 Hageja väidab, et komisjon oleks pidanud kergendava asjaoluna arvesse võtma asjaolu, et ta loobus vabatahtlikult osalemast kartellikokkuleppe koosolekutest 1999. aastal, enne kui komisjon alustas oma uurimist. Hageja leiab, et kui komisjoni väide, et tema osalemine tugevdas kartellikokkuleppe tegevusi, on korrektne, pidanuks tema vabatahtlik loobumine nõrgendama kartellikokkuleppe tegevusi.

148 Hageja märgib, et suunised sätestavad, et komisjon vähendab ettevõtjale määratud trahvi summat, kui ta lõpetab rikkumise kohe, kui komisjon sekkub, nimelt kontrollkäikude tegemisel.

149 Seevastu kartellikokkuleppest loobumist enne komisjoni uurimise algust ei loeta suunistes kergendavaks asjaoluks. Hageja väidab, et see, kui ettevõtjatele, kes vabatahtlikult taanduvad kartellist, ei tehta mingeid soodustusi, on ebaloogiline ning kujutab endast „halba õigusemõistmist" ja „halba poliitikat". Hageja järeldab, et osalemise vabatahtlikku lõpetamist tuleb trahvisumma määramisel käsitada kergendava asjaoluna. Mis tahes muu järeldus oleks vastuolus komisjoni poliitikaga trahvide valdkonnas, see tähendab hoiatava toimega. Rikkumise vabatahtlik lõpetamine ei tingi mingit hoiatamise vajadust.

150 Komisjon palub väite tagasi lükata.

Üldkohtu hinnang

151 Piisab, kui tõdeda, et kohtupraktikast tuleneb, et komisjon ei ole oma hindamispädevuse raames kohustatud vähendama trahvi sellise rikkumise lõpetamise eest, mis lõppes juba enne komisjoni esimest sekkumist (vt selle kohta Üldkohtu 12. detsembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-101/05 ja T-111/05: BASF ja UCB *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-4949, punkt 128 ja seal viidatud kohtupraktika).

152 Lisaks on asjaolu, et Chalkor lõpetas vabatahtlikult oma rikkumise enne komisjoni uurimise algust, piisavalt arvesse võetud temaga seotud rikkumise kestuse arvutamisel, nii et ta ei saa viidata suuniste punkti 3 kolmandale taandele.

153 Seega tuleb käesolev väide tagasi lükata.

5. *Väide, et arvestades hageja poolt 1996. aasta koostööteatise alusel tehtud koostööd, vähendati trahvisummat ebapiisavalt*

Poolte argumendid

154 Hageja leiab, et arvestades kasu, mida tema koostöö tõi uurimise kulgemisele, oleks tema trahvi tulnud 1996. aasta koostööteatise punkti D alusel vähendada rohkem, kui

seda tehti, st rohkem kui 15%. Ta rõhutab, et ta oleks võinud otsustada komisjoniga koostööd mitte teha ja enamiku tõenditest endale jätta.

155 Ta väidab selles suhtes kõigepealt, et ta esitas komisjonile vabatahtlikult ja viivitamata samas menetlusstaadiumis kui KME kontsern ja Wieland kogu tema valduses oleva asjakohase teabe, seejärel, et tema esitatud teave on üksikasjalik ning see oli komisjoni uurimise jaoks tarvilik, ning viimaks, et kuna tema osalemine kartellis oli piiratud, ei olnud tal võimalik esitada sama palju teavet kui KME ja Outokumpu kontsernidel või Wielandil.

156 Hageja väidab samuti, et põhjuseid, miks Outokumpu ja KME kontsernidele määratud trahve vähendati rohkem kui tema trahvi, on raske mõista.

157 Toetamaks oma väidet, mille kohaselt talle määratud trahvi suuruse vähendamise määr ei olnud piisav, viitab hageja ka komisjoni varasematele otsustele.

158 Lõpuks märgib hageja, et nii Bolideni kontsern kui ka IMI kontserni trahvi vähendati 10% seetõttu, et nad ei vaidlustanud vastuväiteteatises esitatud fakte. Seega, võttes arvesse, et sama kehtib tema puhul, oleks tema trahvi tulnud koostöö eest vähendada rohkem, kui seda tegelikult tehti.

159 Komisjon palub käesoleva väite tagasi lükata.

Üldkohtu hinnang

160 Kõigepealt tuleb märkida, et hageja viited komisjoni varasematele otsustele ei ole asjakohased, kuna komisjoni varasem otsustuspraktika ei kujuta endast konkurentsi valdkonnas trahvide määramise õiguslikku raamistikku (vt eespool punkt 71).

161 Seejärel tuleb meelde tuletada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on trahvi vähendamine koostöö eest haldusmenetluses põhjendatud siis, kui ettevõtja kergendab komisjoni ülesannet rikkumine tuvastada (Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-311/94: BPB de Eendracht *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1129, punkt 325, ja 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-338/94: Finnboard *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1617, punkt 363).

162 Lõpuks tuleb märkida, et kartelliliikmete osutatud koostöö hindamise raames saab vaidluse aluseks olla üksnes komisjoni ilmne hindamisviga, kuna komisjonil on ulatuslik hindamisruum ettevõtja koostöö kvaliteedi ja kasulikkuse hindamisel, eeskätt teiste ettevõtjate panusega võrreldes (Euroopa Kohtu 10. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas C-328/05 P: SGL Carbon *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-3921, punkt 88). Siiski ei tohi komisjon selle hindamise raames eirata võrdse kohtlemise põhimõtet.

163 Käesoleval juhul nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 803–807, et komisjon leidis, et hageja koostöö oli piiratud väärtusega, kuna komisjoni valduses olid selle koostöö ajal juba tõendid kõnealuse rikkumise toimumise kohta.

164 Hageja ei ole esitanud andmeid, mis võiksid seda järeldust nõrgestada. Ta väitis üksnes, et tema koostöö ei oleks saanud olla ulatuslikum, kuna tema osalemine kartellis oli nii ajaliselt kui sisuliselt väga piiratud. See argument on siiski alusetu, kuna komisjon ei saa olla kohustatud 1996. aasta koostööteatise alusel trahvi vähendamise määra kindlaksmääramisel arvesse võtma muid tegureid kui objektiivne kasu, mida ettevõtja koostöö rikkumise tuvastamisele tõi.

165 Eeltoodust tuleneb, et komisjonile ei saa ette heita, et ta ühelt poolt vähendas Chalkorile määratud trahvi suurust 15% võrra, võttes arvesse viimase esitatud teavet ja asjaolu, et ta ei vaidlustanud vastuväiteteatises esitatud fakte, ning teiselt poolt vähendas Bolideni kontsernile ja IMI kontsernile määratud trahvi 10% võrra üksnes põhjendusel, et nad ei vaidlustanud vastuväiteteatises esitatud fakte.

166 Mis puudutab viidet trahvide vähendamise määrale, mida kohaldati KME kontserni ja Wielandi suhtes, siis möönab hageja, et nende mõlema panus oli ulatuslikum kui tema oma. Samuti puudub vaidlus selle üle, et Outokumpu kontserni koostöö oli hageja koostööst enam kui aasta võrra varasem. Seetõttu ei ole vaja edasi uurida väidet, et hagejat diskrimineeriti võrreldes nende ettevõtjatega.

167 Viimaks tähendab hageja väide, mille kohaselt tema trahvi vähendamise määr on ebapiisav, kuna ta oleks võinud otsustada komisjoniga koostööd mitte teha ja enamiku tõenditest endale jätta, et ta kaudselt vaidlustab vaidlustatud otsuse põhjenduses 803 sisalduva järelduse, et suurem osa hageja poolt komisjonile esitatud teabest tulenes tal määruse nr 17 artikli 11 alusel lasuvast kohustusest.

168 Selles kontekstis tuleb märkida, et Üldkohus teostab täielikku kontrolli selle üle, kas hageja tehtud koostöö läheb kaugemale temal määruse nr 17 artikli 11 ja määruse nr 1/2003 artikli 18 alusel lasuvast kohustusest vastata komisjoni informatsiooninõuetele (vt selle kohta Üldkohtu 14. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-259/02–T-264/02 ja T-271/02: Raiffeisen Zentralbank Österreich jt *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-5169, punkt 531). Siiski tuleb tõdeda, hageja ei ole oma menetlusdokumentides täpsustanud, millised andmed tema esitatud teabe hulgas oleks ta võinud jätta komisjonile edastamata.

169 Eeltoodut arvesse võttes tuleb käesolev väide tervikuna tagasi lükata.

6. *Väide ebaproportsionaalse trahvi määramise kohta*

Poolte argumendid

170 Hageja leiab, et talle määratud trahvi lõppsumma 9,16 miljonit eurot on ebaproportsionaalne võrreldes teistele vaidlustatud otsuse adressaatideks olevatele ettevõtjatele määratud trahvidega. Selles osas viitab ta HME juhtumile, kelle suurus oli tollal temaga võrreldav ning kes osales kartellikokkuleppes kaks ja pool korda kauem. HME-le määratud trahvi lõppsumma on üksnes 4,49 miljonit eurot.

171 Teiseks väidab hageja, et talle määratud trahvisumma on võrdne talle rikkumises iga osaletud kuu eest määratava 760 000 euroga, samas kui rikkumises iga osaletud kuu eest teistele ettevõtjatele määratud trahvide summad olid 210 000 – 440 000 eurot.

172 Kolmandaks kinnitab hageja, et nende salajaste koosolekute arv, millest ettevõtja osa võttis, on märk tema kartelliga seotuse tasemest. Selles osas märgib hageja, et seitsmest koosolekust osavõtmise eest määrati talle iga koosoleku kohta trahv 1,83 miljonit eurot, samas kui Wielandile ja KME-le, kes osalesid peaaegu kõigil kartellikokkuleppega seotud 120 koosolekul, määrati iga koosoleku kohta trahv vastavalt summas 0,206 ja 0,56 miljonit eurot.

173 Neljandaks märgib hageja, et ta on ainus sõltumatu väikeettevõtja, kes suudab konkureerida Euroopa suurtootjatega. Hageja arvates on kartellikokkuleppes passiivse osalemise eest talle määratud trahv ebamõistlikult suur ning mõjutab tema konkurentsivõimet.

174 Komisjon palub väite tagasi lükata. Ta märgib nimelt, et HME-le määratud trahvi lõppsumma on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 sätestatud 10% piiri vaikimisi kohaldamise tulemus.

Üldkohtu hinnang

175 Arvestades esiteks komisjoni antud selgitust ning asjaolu, et hageja sellele vastu ei vaidle, tuleb tagasi lükata etteheide HME-le määratud trahvi lõppsumma ning hagejale määratud trahvi lõppsumma vahelise erinevuse kohta.

176 Teiseks, isegi kui eeldada, et hageja võiks väita, et talle määratud trahvi summa võib nõrgestada tema konkurentsivõimet, ja viidata sellega trahvi ebaproportsionaalsusele, tuleb tõdeda, et hageja ei ole esitanud selle kohta konkreetseid tõendeid.

177 Ülejäänud osas tuleb märkida, et käesoleva väite raames esitatud muude argumentidega püüab hageja kaudselt kahtluse seada alla trahvisummade arvutamise süsteemi, mis on kehtestatud suunistega.

178 Jagades trahvide lõppsummad kartellikokkuleppes osaletud kuude arvuga või nende koosolekute arvuga, millest rikkujad osa võtsid, püüab hageja tegelikult uuesti vaidlustada trahvisumma rikkumise kestuse alusel kindlaksmääramist.

179 Selles kontekstis tuleb tõdeda, et suuniste ülesehitusest tuleneb, et ettevõtjatele, kes osalevad kartellikokkuleppes kõige kauem, määratakse kõige väiksemad trahvid, kui summad jagada kartellikokkuleppes osaletud kuude arvuga, kuna komisjonil lasub suunistes piirang näha ette, et trahvide lähtesummat suurendatakse kuni 10% rikkumise aasta kohta. Hageja ei saa tugineda komisjoni enda kaalutlusõiguse piiramisele, selleks et vähendataks talle määratud trahvi summat.

180 Eespool punktis 179 toodud kaalutlus kehtib ka hageja argumendi suhtes, mis puudutab suhet talle määratud trahvi summa ning nende koosolekute arvu vahel, kus ta osales, kuna kõnealune koosolekute arv on seotud kartellikokkuleppes tema osalemise kestusega.

181 Eespool toodut arvestades tuleb ka viimane väide tagasi lükata.

7. *Trahvi lõppsumma kindlaksmääramine*

182 Nagu tuleneb eespool punktidest 90–113, tuleb muuta vaidlustatud otsust osas, milles komisjon trahvi summa kindlaksmääramisel ei võtnud arvesse asjaolu, et hageja ei osalenud SANCO kokkulepetes.

183 Ülejäänud osas jäävad muutmata nii vaidlustatud otsuses toodud komisjoni kaalutlused kui ka käesolevas asjas kohaldatud trahvide arvutamise meetod. Trahvi lõppsumma tuleb arvutada seega järgmiselt.

184 Hagejale määratud trahvi lähtesummat tuleb vähendada 10%, et võtta arvesse kartellikokkuleppes tema osalemise väiksemat raskust, võrreldes raskusega „SANCO-tootjate" puhul. Hagejale määratava trahvi uus lähtesumma on seega 8,82 miljonit eurot.

185 Kestuse alusel 10% suurendamise tulemusel on trahvi põhisummaks 9,702 miljonit eurot. Arvestades 15% suurust vähendamist, mida komisjon kohaldas hageja suhtes 1996. aasta koostööteatise punkti D alusel, on hagejale määratava trahvi lõppsummaks seega 8,2467 miljonit eurot.

Kohtukulud

186 Üldkohtu kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Vastavalt Üldkohtu kodukorra artikli 87 lõikele 3 võib Üldkohus juhul, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks või kui tegemist on eriliste põhjustega, otsustada kulude jaotuse või jätta kummagi poole kohtukulud tema enda kanda.

187 Arvestades asjaolu, et kummagi poole nõuetest on rahuldatud vaid osa, tuleb poolte kohtukulud jätta nende endi kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kaheksas koda)

otsustab:

1) Määrata Chalkor AE Epexergasias Metallonile komisjoni 3. septembri 2004. aasta otsuse K(2004) 2826 EÜ […] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/E-1/38.069 – Sanitaartehnilised vasktorud) artikli 2 punktis d märgitud trahvi suuruseks 8,2467 miljonit eurot.

2) Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.

3) Jätta Chalkor Epexergasias Metalloni ja Euroopa Komisjoni kohtukulud nende endi kanda.

Martins Ribeiro Papasavvas Wahl

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 19. mail 2010 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse taust ..... II - 1901

1. Haldusmenetlus ..... II - 1902

2. Vaidlustatud otsus ..... II - 1904

Kõnealused tooted ja turud ..... II - 1910

Kõnealuse rikkumise koostisosad ..... II - 1912

„SANCO-tootjate" vahelised kokkulepped ..... II - 1912

„WICU ja Cuprothermi tootjate" vahelised kokkulepped ..... II - 1913

Laiendatud Euroopa kokkulepped ..... II - 1914

Kõnealuse rikkumise kestus ja vältav laad ..... II - 1915

Trahvide summa kindlaksmääramine ..... II - 1916

Trahvide lähtesumma ..... II - 1917

– Rikkumise raskus ..... II - 1917

– Erinev kohtlemine ..... II - 1919

Trahvide põhisumma ..... II - 1920

Raskendavad ja kergendavad asjaolud ..... II - 1923

1996. aasta koostööteatise kohaldamine ..... II - 1924

Trahvide lõppsumma ..... II - 1925

Menetlus ja poolte nõuded ..... II - 1926

Õiguslik käsitlus ..... II - 1927

1. Väide, et arvesse on jäetud võtmata kartellikokkuleppes hageja osalemise sunniviisilisus ..... II - 1929

Poolte argumendid ..... II - 1929

Üldkohtu hinnang ..... II - 1931

2. Väide, et trahvi lähtesumma on valesti kindlaks määratud..... II - 1932

Hageja piiratud osalemine kartellikokkuleppes ..... II - 1932

Poolte argumendid ..... II - 1932

Üldkohtu hinnang ..... II - 1936

Selle geograafilise turu ulatus, kus hageja osales kartellikokkuleppes ..... II - 1942

Poolte argumendid ..... II - 1942

Üldkohtu hinnang ..... II - 1943

3. Väide, et trahvi lähtesummat on kartellikokkuleppe kestuse alusel valesti suurendatud ..... II - 1944

Kartellikokkuleppes osalemise kestus ..... II - 1944

Poolte argumendid ..... II - 1944

Üldkohtu hinnang ..... II - 1945

Suurendamise määr..... II - 1948

Poolte argumendid ..... II - 1948

Üldkohtu hinnang ..... II - 1949

4. Väide, et kartellikokkuleppes hageja osalemise vabatahtlikku lõpetamist on valesti arvesse võtmata jäetud..... II - 1951

Poolte argumendid..... II - 1951

Üldkohtu hinnang ..... II - 1952

5. Väide, et arvestades hageja poolt 1996. aasta koostööteatise alusel tehtud koostööd, vähendati trahvisummat ebapiisavalt..... II - 1952

Poolte argumendid..... II - 1952

Üldkohtu hinnang ..... II - 1954

6. Väide ebaproportsionaalse trahvi määramise kohta..... II - 1956

Poolte argumendid..... II - 1956

Üldkohtu hinnang ..... II - 1957

7. Trahvi lõppsumma kindlaksmääramine..... II - 1959

Kohtukulud..... II - 1960